

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

ગુજરાત હાઈકોર્ટ, અમદાવાદ સમક્ષ
ઈન્કમ ટેક્સ રેફરન્સ નં. ૧૦૩/૧૯૯૫

મંજૂરી અને સહી માટે:

માનનીય ન્યાયમૂર્તિ કે.એસ. ઝવેરી

અને

માનનીય ન્યાયમૂર્તિ કે.જે. ઠાકર

=====

૧	શું સ્થાનિક સમાવારપત્રોના રિપોર્ટ્સને ચુકાદો જોવાની મંજૂરી આપવામાં આવે છે?	
૨.	રિપોર્ટ્સને સંદર્ભિત કરવાં કે નહિ?	
૩.	શું લોર્ડશીપ ચુકાદાની સુવાચ્ય નકલ જોવાં ઇચ્છે છે?	
૪.	શું આ કેસમાં ભારતના બંધારણના અર્થઘટન કે તેનાં હેઠળ કરવામાં આવેલ કોઈ હુકમ સબબ કોઈ મહત્વપૂર્ણ કાયદાકીય પ્રશ્ન સમાવિષ્ટ છે?	
૫.	શું તે સિવિલ જજને પરિપત્ર કરવું કે નહિ ?	

=====

કમિશનર ઓફ ઇન્કમ ટેક્સ અપીલકર્તા(ઓ)

વિરુદ્ધ

સાધુરામ જી. એન્ડાણી સામાવાળા(ઓ)

ઉપસ્થિતિ:

અપીલકર્તા(ઓ) નં. ૧ વતી શ્રી નીતિન કે. મેહતા, એડવોકેટ
સામાવાળા(ઓ) નં. ૧ – ૩ વતી શ્રી આર.કે. પટેલ, એડવોકેટ

કોરમ: માનનીય ન્યાયમૂર્તિ કે.એસ. ઝવેરી

અને

માનનીય ન્યાયમૂર્તિ કે.જે. ઠાકર

તા. ૦૫/૧૨/૨૦૧૪

ઓરલ જજમેન્ટ

(માનનીય ન્યાયમૂર્તિ કે.એસ. ઝવેરી દ્વારા જાહેર)

૧. આ અદાલત દ્વારા તારીખ ૧૮.૦૨.૧૯૯૨ ના રોજ પસાર કરવામાં આવેલા આદેશના અનુસંધાનમાં, ઇન્કમ ટેક્સ એપેલેટ ટ્રિબ્યુનલ, અમદાવાદ દ્વારા આઈ.ટી.એ. નંબર ૫૯૬ અને ૬૪૧/અહમદશાહી/૮૯ માં ટ્રિબ્યુનલના તારીખ ૦૧.૦૯.૧૯૮૯ ના આદેશમાંથી ઉદ્ભવતો નીચે મુજબનો પ્રશ્ન આવકવેરા અધિનિયમ, ૧૯૬૧ ની કલમ ૨૫૬(૧) હેઠળ સંદર્ભિત (રેફર) કરવામાં આવ્યો છે, જેના દ્વારા ટ્રિબ્યુનલને કેસનું નિવેદન તૈયાર કરવા અને પ્રશ્ન ઊભો કરી સંદર્ભિત કરવા નિર્દેશ આપવામાં આવ્યો હતો:

શું એપેલેટ ટ્રિબ્યુનલ કાયદા અને હકીકતોની દૃષ્ટિએ ઇન્કમ-ટેક્સ ઓફિસર (આવકવેરા અધિકારી) દ્વારા કલમ ૨૭૧(૧)(સી) હેઠળ લાદવામાં આવેલી પેનલ્ટી (દંડ) રદ કરવામાં સાચી છે?

૨. કરદાતા (એસેસી) ગુજરાત હાઉસિંગ બોર્ડ માટે મકાનો બાંધવાનો વ્યવસાય કરે છે. આ ઉપરાંત તેણે અપોલો પાર્ક ફ્લેટ્સ અને સરસ્વતી ચેમ્બર્સ તરીકે પોતાના ફ્લેટ્સ પણ બનાવ્યા હતા. આ અધિનિયમની કલમ ૧૪૭(એ) હેઠળની કાર્યવાહી એવા ગ્રાઉન્ડ (આધાર) પર શરૂ કરવામાં આવી હતી કે કરદાતાએ સંબંધિત હિસાબી વર્ષના અંત સુધી વેચાયા ન હોય તેવા ૮ ફ્લેટ્સના આખર સ્ટોકનું (ક્લોઝિંગ સ્ટોક) મૂલ્ય જાહેર કર્યું ન હતું. આકારણીના (એસેસમેન્ટના) સદર આદેશ સામે, કરદાતાએ કમિશનર ઓફ ઇન્કમ ટેક્સ (અપીલ્સ) સમક્ષ અપીલ દાખલ કરી હતી અને કમિશનર (અપીલ્સ) એ પેનલ્ટીની રકમમાં ઘટાડો કર્યો હતો, જેની સામે મહેસૂલ વિભાગ (રેવન્યુ) તેમજ કરદાતા બંનેએ ઇન્કમ ટેક્સ એપેલેટ ટ્રિબ્યુનલ (આઇ.ટી.એ.ટી.) સમક્ષ અપીલ દાખલ કરી હતી. આઇ.ટી.એ.ટી. એ મહેસૂલ વિભાગ દ્વારા દાખલ કરાયેલી અપીલ ફગાવી દીધી હતી અને કરદાતાની અપીલ મંજૂર કરી હતી. આઇ.ટી.એ.ટી. એ કમિશનર (અપીલ્સ) દ્વારા લાદવામાં આવેલી પેનલ્ટીની સંપૂર્ણ રકમ રદ કરી દીધી હતી. ટ્રિબ્યુનલે કેસનું નિવેદન તૈયાર કર્યું અને ઉપર જણાવેલા કાયદાના પ્રશ્નને આ અદાલત સમક્ષ સંદર્ભિત કર્યો અને તે અનુસાર આ સંદર્ભ (રેફરન્સ) અમારી સમક્ષ વિચારણા માટે આવ્યો છે.

૩. પક્ષકારો વતી ઉપસ્થિત વિદ્વાન અધિવક્તાઓને સાંભળ્યા અને રજૂઆતો પર ધ્યાન આપ્યું. પક્ષકારો વચ્ચેનો મુખ્ય સંદર્ભ આ અદાલત દ્વારા સાધુરામ ગોરધનદાસ વિરુદ્ધ સી.આઇ.ટી., જે રપ૩ આઇ.ટી.આર. ૬૯૫ માં અહેવાલ

થયેલ છે, તે કેસમાં અગાઉથી જ આખરી કરવામાં આવ્યો છે, જેમાં આ અદાલતે નીચે મુજબ અવલોકન કર્યું છે:

"૧૩. અગાઉ ઉલ્લેખ કર્યા મુજબ હકીકતના મુદ્દા પર, એ શોધી કાઢવું જરૂરી જણાયું હતું કે વિચારણા હેઠળના વર્ષ દરમિયાન આખર સ્ટોક તરીકે ઉમેરવામાં આવેલા રૂપિયા ૩૨,૦૦૦ ની રકમ આગામી વર્ષના શરૂઆતના સ્ટોક (ઓપનિંગ સ્ટોક) તરીકે ક્રેડિટ આપવામાં આવી હતી કે કેમ. અમે આકારણી વર્ષ ૧૯૭૨-૭૩ ને સંબંધિત કાગળો મંગાવ્યા હતા. મહેસૂલ વિભાગનું એવું વલણ હતું કે વેચાણ પછીના હિસાબી સમયગાળામાં એટલે કે આકારણી વર્ષ ૧૯૭૨-૭૩ ને સંબંધિત પાછલા વર્ષમાં થયું હતું, તે બાબતને ધ્યાનમાં લેતા આ જરૂરી બન્યું હતું. આકારણી વર્ષ ૧૯૭૨-૭૩ માટેના તારીખ ૩૧-૩-૧૯૮૦ ના આકારણી આદેશ અનુસાર, આવકવેરા અધિકારીએ વેપાર ખાતાની પુનઃરચના કરી અને સદર વર્ષ માટે શરૂઆતના સ્ટોક તરીકે રૂપિયા ૯૨,૦૦૦ લીધા અને તે મુજબ નફાની ગણતરી કરી. એ નોંધવું પ્રાસંગિક છે કે તેમણે રૂપિયા ૧,૪૮,૦૦૦ ના વેચાણને આકારણી વર્ષ ૧૯૭૨-૭૩ ને સંબંધિત પાછલા વર્ષ દરમિયાન થયેલું ગણ્યું છે. કરદાતાએ સદર ઉમેરાની સારવારને પડકારી હતી અને વિદ્વાન કમિશનર (અપીલ્સ) નો આદેશ પેપર બુકના પાના નંબર ૮૦ થી ૮૪ પર ઉપલબ્ધ છે. તેમના તારીખ ૨૫-૪-૧૯૮૧ ના આદેશમાં, વિદ્વાન કમિશનર (અપીલ્સ) એ રેકૉર્ડ પરના પુરાવાઓનું મૂલ્યાંકન કર્યા પછી ખાસ કરીને એવા નિષ્કર્ષ પર આવ્યા છે કે આકારણી વર્ષ ૧૯૭૨-૭૩ દરમિયાન પણ કોઈ વેચાણ થયું નથી અને 'તેથી ફ્લેટોના વેચાણ પરના નફા પર ટેક્સ લગાવવાનો પ્રશ્ન જ ઊભો થતો નથી'. કમિશનર (અપીલ્સ) ના આદેશનો અમલ કરતા તારીખ ૪-૫-૧૯૮૧ ના આદેશમાં, અમે જોઈએ છીએ કે આકારણી વર્ષ ૧૯૭૨-૭૩ માટે કરાયેલા ઉમેરાને રદ કરીને,

કરદાતાની મૂળ આકારણી કરવામાં આવી હતી તેટલી જ કુલ આવક પર આકારણી કરવામાં આવી છે. અમને બાર (અદાલત) સમક્ષ જણાવવામાં આવ્યું હતું કે આકારણી વર્ષ ૧૯૭૨-૭૩ માટેના તારીખ ૨૫-૪-૧૯૮૧ ના અપીલના આદેશને મહેસૂલ વિભાગ દ્વારા સ્વીકારી લેવામાં આવ્યો છે અને સદર વર્ષ માટે કોઈ આગળની કાર્યવાહી બાકી નથી.

૧૪. ઉપરોક્ત પરિસ્થિતિનું પરિણામ એ આવે છે કે મહેસૂલ વિભાગે એ વલણ સ્વીકારી લીધું છે કે આકારણી વર્ષ ૧૯૭૨-૭૩ ને સંબંધિત હિસાબી સમયગાળા દરમિયાન કોઈ કરપાત્ર વેચાણ થયું નથી. આ જ મુખ્ય આધાર હતો, એટલે કે વેચાણ પછીના હિસાબી સમયગાળામાં થયું હતું અને તેથી, કરદાતાએ વિચારણા હેઠળના વર્ષની આકારણી પુનઃ ખોલવા (રીઓપન કરવા) અને રૂપિયા ૩૨,૦૦૦ નો ઉમેરો કરવા માટે, વિચારણા હેઠળના વર્ષનો આખર સ્ટોક દર્શાવવો જરૂરી હતો. એકવાર હકીકતો પરથી એ જણાય કે પછીના વર્ષમાં કોઈ વેચાણ થયું નથી, તો આવકવેરા અધિકારીની કાર્યવાહી જે સમગ્ર આધાર પર ટકેલી છે તે અદૃશ્ય થઈ જાય છે. આ પરિસ્થિતિને જોતાં ટ્રિબ્યુનલના અભિપ્રાયને માન્ય રાખવાનું કોઈ કારણ નથી. તદુપરાંત, રેકૉર્ડ પર એવું દર્શાવવા માટે કંઈ નથી કે કરદાતાએ તેના વેપાર ખાતામાં દર્શાવેલી રૂપિયા ૬૦,૦૦૦ ની રકમ બજાર કિંમત નહોતી, જેમ કે ટ્રિબ્યુનલે ઠરાવ્યું હતું, કારણ કે હકીકતમાં ખાતાઓ પરથી જોઈ શકાય છે તેમ, સદર રકમ વાસ્તવમાં ખરીદદારો પાસેથી પ્રાપ્ત થઈ હતી. વધુમાં, એ બાબત વિવાદાસ્પદ નથી કે આખર સ્ટોકનું મૂલ્યાંકન પડતર કિંમત (કોસ્ટ) અથવા બજાર કિંમત, બેમાંથી જે ઓછી હોય તે પ્રમાણે અપનાવવાનું કરદાતાના હાથમાં હતું, જે કાયદાની સુસ્થાપિત સ્થિતિ છે. કરદાતાએ

મૂલ્યાંકનના હેતુ માટે બજાર કિંમત અપનાવી હોવાથી, ટ્રિબ્યુનલના આદેશને માન્ય રાખવો શક્ય બનશે નહીં.

૧૫. અરજદાર-કરદાતા વતી ઉપસ્થિત વિદ્વાન કાઉન્સેલ શ્રી બી. ડી. કારિયાએ કરદાતાની વિનંતી પર સંદર્ભિત કરાયેલા પ્રશ્ન નંબર ૧ પર ભાર મૂક્યો ન હતો અને તેથી, અમે તેનો જવાબ આપવાનો ઇનકાર કરીએ છીએ. તેથી, પુનઃ આકારણીની કાર્યવાહી કાયદેસર રીતે શરૂ કરવામાં આવી હતી તેવી ધારણા પર, અમે ઠરાવીએ છીએ કે ટ્રિબ્યુનલ આખર સ્ટોકનું મૂલ્યાંકન રૂપિયા ૯૨,૦૦૦ કરીને રૂપિયા ૩૨,૦૦૦ ના ઉમેરા તરફ દોરી જવામાં ન્યાયી નહોતી, ખાસ કરીને જ્યારે આખર સ્ટોકનું યોગ્ય રીતે બજાર કિંમતના આધારે મૂલ્યાંકન કરવામાં આવ્યું હતું જે બેમાંથી ઓછી હતી, એટલે કે બજાર કિંમત અથવા પડતર કિંમત. તેથી, અમે પ્રશ્ન નંબર ૫ નો જવાબ નકારાત્મકમાં આપીએ છીએ, એટલે કે કરદાતાની તરફેણમાં અને મહેસૂલ વિભાગની વિરુદ્ધમાં."

૪. બાબતની તે દૃષ્ટિને ધ્યાનમાં લેતા, કોઈ વિસ્તૃત કારણોની જરૂર નથી કારણ કે આ અદાલતે, સદર કરદાતાના કેસમાં, અગાઉથી જ એવો જવાબ આપ્યો છે કે ઇન્કમ-ટેક્સ ઓફિસર (આઈ.ટી.ઓ.) દ્વારા બજાર કિંમતના આધારે કરવામાં આવેલો ઉમેરો ન્યાયી નહોતો. તેથી, અમે વર્તમાન અપીલમાં ઊભા કરાયેલા પ્રશ્નનો જવાબ કરદાતાની તરફેણમાં અને મહેસૂલ વિભાગની વિરુદ્ધમાં આપીએ છીએ. સંદર્ભ અરજીનો જવાબ તદનુસાર આપવામાં આવે છે.

(ન્યાયમૂર્તિ કે.એસ. ઝવેરી)

(ન્યાયમૂર્તિ કે.જે. ઠાકર)

This judgment has been translated using AI Tool – SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.